

หลักสูตรอบรม การเรียนรู้ประสบการณ์การ

ประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ โครงการร้อยใจรักษ์

หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 1/43 วันที่ 3 – 4 เมษายน 2562 ผู้เข้าร่วมอบรม 48 คน

จาก ทต.บ้านแซว อ.เชียงแสน จ.เชียงราย

นายกมล สิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษา
สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม
ปิดทองหลังพระฯ

นายพงษ์พัฒน์ เพิ่มการ เจ้าหน้าที่
มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรม
ราชูปถัมภ์

กล่าวถึงความเป็นมาของโครงการร้อยใจรักษ์ ซึ่งมูลนิธิแม่ฟ้า

หลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ เข้ามาดำเนินการ ในหมู่บ้านห้วยसानและหมู่บ้านข้างเคียงที่มี
ปัญหาเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยใช้แนวทางการพัฒนาทางเลือก เพื่อสร้างโอกาสในการ
ปรับเปลี่ยนชีวิตจากการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มาเป็นอาชีพที่สุจริต

สำหรับหลักสูตรการอบรมนี้รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการโครงการร้อย
ใจรักษ์ มีนโยบายให้ขยายผลโครงการฯ ไปสู่พื้นที่อำเภอชายแดนใน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด
เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอนและจังหวัดพะเยา จำนวน 19 อำเภอ โดยมูลนิธิปิดทองหลัง
พระฯเป็นผู้จัดอบรมให้

สิ่งที่คาดหวังในการอบรมคือ คือ การมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนจากทุกคน และการนำ
ในปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสมกับชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ปัญหา
ของชุมชน โดยชุมชนเป็นแกนหลักในการดำเนินงาน และท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณ

บรรยายแนวทางการพัฒนาทางเลือกโดยมีเนื้อหาสาระสำคัญ ดังนี้

1. การพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง โดยดูทั้งในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม
เพื่อให้โอกาสและทางเลือกที่ดี ให้ชาวบ้านสามารถช่วยเหลือตัวเองและอยู่กับชุมชนได้
2. การพัฒนาตามลำดับขั้น ซึ่งมี 3 ระยะ คือ ขั้นอยู่รอด ดูจากการมีข้าวกินตลอดปี
สามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและไม่สร้างหนี้เพิ่ม ขั้นพอเพียง คือ มีรายได้มั่นคงสามารถ
เพิ่มผลผลิตได้ และขั้นยั่งยืน คือ การมีเงินออม มีการรวมกลุ่มและพึ่งพาตนเองได้
3. การพัฒนาเชิงพื้นที่ คือ การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติ ตลอดทั้งกระบวนการต้น
น้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ โครงการร้อยใจรักษ์มีการสำรวจข้อมูลจริงร่วมกับหน่วยงานต่างๆ การ
คืนข้อมูล เพื่อให้ชาวบ้านรู้สาเหตุของปัญหาของตนเอง และประเมินความพร้อมของชาวบ้าน
ในการสละแรงงาน
4. การวัดผลการพัฒนาที่ชาวบ้านได้อะไร โดยดูจากผลการพัฒนาเชิงพื้นที่ในแต่ละ
มิติ ที่ทำให้ผลผลิตของชาวบ้านเพิ่มขึ้นและนำไปสู่การสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาระบบน้ำ

เรียนรู้การบริหารจัดการน้ำ การกักเก็บน้ำ โดยใช้อ่างพวงขอยซีเมนต์ (Soil Cement) การปล่อยลงไปที่แปลงเกษตรด้วยระบบกัลกน้ำ การพัฒนาระบบน้ำใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีการประชุม และชาวบ้านต้องลงแรงงาน โดยที่โครงการฯ ออกค่าวัสดุอุปกรณ์ให้

ฐานการเรียนรู้ที่ 2

เกษตรพอเพียง พืชระยะยาวไม่ผล

เรียนรู้การปลูกไม้ผลระยะยาว เช่น เงาะ ทุเรียน ส้ม กาแฟ มะม่วง กล้วย ส้มโอ ฯลฯ โดยไล่ระดับตามความต้องการน้ำของพืช และความสูงของพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาผลผลิตของชาวบ้านและสร้างรายได้ เป็นการจัดการแบบองค์รวม แบ่งพื้นที่เป็นป่าอนุรักษ์ ป่าใช้สอย เนินเขา ที่ดอน และที่นา นอกจากนี้ พัฒนาต่อยอดไม้ผลเดิมในพื้นที่ ได้แก่ พัฒนาคุณภาพมะม่วงน้ำดอกไม้เพื่อการส่งออก CP และ ดอยคำ เป็นแหล่งตลาดรับซื้อผลผลิต

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

- ถาม : ในการบริหารจัดการน้ำ มีการกำหนดปริมาณการใช้น้ำหรือไม่
ตอบ : ไม่มีการกำหนด อยู่ที่การใช้น้ำของชาวบ้าน โดยจะเก็บค่าน้ำจากการใช้จริงตามมิเตอร์
- ถาม : ทางโครงการมีนโยบายจะขยายการชุดบ่อพวงเพิ่มอีกหรือไม่
ตอบ : มี ปัจจุบันกำลังดำเนินการชุดเพิ่มอีก 50 บ่อ แต่จะเป็นการชุดโดยแรงงานคน เพื่อให้ชาวบ้านได้มีรายได้และเป็นการกระจายรายได้ลงสู่ชุมชน
- ถาม : ต้นทุนน้ำต้องมีตลอดหรือไม่
ตอบ : ต้องมีตลอดเพื่อให้บ่อลูก บ่อหลานพอใช้ตามลำดับ
- ถาม : ตอนนี้มีวิธีการดึงจากบ่อล่างขึ้นมาบนหรือไม่
ตอบ : ยังไม่มี เพราะปัจจุบันจะเน้นการใช้ระบบกัลกน้ำในการนำน้ำจากที่สูงลงสู่แปลงเกษตร
- ถาม : กรณีที่เป็นน้ำล้นจากบ่อจะมีการเก็บค่าน้ำหรือไม่
ตอบ : ไม่มี เพราะถือน้ำไหลล้นน้ำล้น จะมีการเก็บค่ามิเตอร์เฉพาะการใช้น้ำในชุมชนเท่านั้น
- ถาม : กรณีที่มีน้ำค้างท่อระบบกัลกน้ำ สามารถเปิดวาวน้ำได้หรือไม่
ตอบ : สามารถเปิดได้ ถ้ามีน้ำแต่ถ้าไม่ต้องการระบายน้ำ

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

- ถาม : มะม่วงพันธุ์มหาชนก ปลูกในที่นาได้หรือไม่
ตอบ : สามารถปลูกได้ โดยต้องขุดร่องให้น้ำเข้า และเพิ่มระยะห่างในการปลูกให้มากขึ้น
- ถาม : แมลงศัตรูพืชของมะม่วงที่ควรระวังคืออะไร
ตอบ : แมลงศัตรูพืชที่เป็นปัญหามากที่สุดในขณะนี้ คือ แมลงวันทอง แต่ทางเกษตรกรได้ไปเข้าร่วมอบรมการอบไอน้ำของผลผลิตเพื่อการส่งออก เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และคาดว่าปัญหาแมลงวันทองนี้ จะลดลงในอนาคต
- ถาม : ทำไมถึงต้องปลูกกาแฟได้ร่มไม้ยืนต้น
ตอบ : เนื่องจาก กาแฟเป็นพืชที่จะเจริญเติบโต และออกผลผลิตได้ดี เมื่ออยู่ในที่เย็น การปลูกได้ร่มเงา จึงเป็นการรักษาคุณภาพของผลผลิตในอีกวิธีการหนึ่ง
- ถาม : แปลงไม้ผลในพื้นที่โครงการฯ เป็นการทดลองแปลงปลูกหรือปลูกจริง
ตอบ : เป็นแปลงสาธิต ทดลองปลูก จะเห็นผลชัดๆว่าพืชต้นไหนได้ผลกับพื้นที่ในระยะเวลา 5 ปี
- ถาม : ในการปลูกมะม่วง ถ้าไม่ใช้สารเคมีจะดูแลรักษายากหรือไม่
ตอบ : การดูแลผลมะม่วง จะมีถุงห่อไว้ เพื่อลดการใช้สารเคมีให้มากที่สุด

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน

ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 ความมั่นคงทาง

อาหาร ข้าว พืชอายุสั้น 1 ไร่ 1 แสน

การเพิ่มผลผลิตข้าว ข้าวพันธุ์อีโต้เป็นพันธุ์ท้องถิ่น โดยใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว ซึ่งจากเดิมได้ 600 กิโลกรัม/ไร่ เปลี่ยนมาเป็น 800 - 1,000 กิโลกรัม/ไร่ มีการทำการเกษตรผสมผสานแบบครบวงจร (1 ไร่ 1 แสน) เป้าหมาย คือ อยากให้คนที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน มาทดลองทำแปลงเกษตรผสมผสานในพื้นที่ 1 ไร่ มีการปรับปรุงดินด้วยการห่มดินและปลูกพืชสลับหมุนเวียนกัน ทั้งพืชระยะสั้น ระยะยาว และการทำปุ๋ยสัตว์

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 การทำปุ๋ยสัตว์

การส่งเสริมปศุสัตว์ เริ่มจากการสำรวจความต้องการของชุมชนว่าต้องการเลี้ยงสัตว์ประเภทใด การส่งเสริมประกอบด้วย สนับสนุนพันธุ์สัตว์ให้แก่ชุมชน ได้แก่ ไก่ดำภูพาน เป็ดกากีแคมเบลล์ ส่งเสริมกองทุนอาหารสัตว์ โดยถ่ายทอดความรู้การทำอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุนค่าอาหาร กองทุนวัคซีนให้ชาวบ้านทำวัคซีนเอง เพื่อลดปริมาณการตายของสัตว์

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : การทำแปลงเกษตร 1 ไร่ 1 แสน เป็นรายได้หรือการลงทุน

ตอบ : 1 ไร่ 1 แสน คือ หลักแนวคิด โดยเน้นการปลูก เพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ควบคู่กับการทำบัญชีครัวเรือน โดยพืชที่เหลือจากการทานในครัวเรือน คือการขาย ซึ่งจะสามารถสร้างรายได้เพิ่มในครัวเรือนได้

ถาม : รถที่ใช้ในการไถทำการเกษตรใช้รถไถขนาดเล็ก หรือรถไถขนาดใหญ่ และใช้รถไถของโครงการหรือของชาวบ้าน

ตอบ : ใช้รถไถทั้ง 2 ขนาด ชาวบ้านก็จะใช้รถไถของตนเองหรือรถไถคนในหมู่บ้าน แต่ในส่วนของโครงการก็ใช้ของโครงการ

ถาม : เดิมการทำนาทั้งหมด 1,536 ไร่ ได้ผลผลิต 623 กก. นั้น ส่วนใหญ่ชาวบ้านใช้ปุ๋ยเคมีหรือไม่

ตอบ : เมื่อก่อนไม่ใช้สารเคมีอะไร แต่ส่วนใหญ่จะใช้เป็นปุ๋ยชีวภาพที่ผลิตเอง ไม่รู้วิธีการใช้สารชีวภัณฑ์จึงทำให้ได้ผลผลิตน้อย

ถาม : ชาวบ้านทั้ง 4 หมู่บ้านเป้าหมาย เข้าร่วมกับโครงการฯ 100% แล้วหรือไม่

ตอบ : ปัจจุบันคิดเป็น 90 % ที่เข้าร่วมโครงการฯ จากในช่วงแรกที่ชาวบ้านยังไม่เชื่อมั่นในโครงการ ปัจจุบันชาวบ้านเริ่มมั่นใจในโครงการฯ แล้วจึงเข้าร่วมมากขึ้น

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : หมู่เกิดใหม่ช่วงยังไม่หย่านม แล้วต้องเสียจะมีวิธีแก้ไขปัญหายังไง

ตอบ : มีการหยอดยา และฉีดธาตุเหล็กเสริมที่สำคัญคืออกหมูต้อง สะอาด และการให้อาหารแม่หมู ไม่ควรให้หมูกินรำข้าวเยอะจะส่งผล ให้ลูกที่กินนม ต้องเสียด้วย

ถาม : โครงการมีเปิดการอบรมเลี้ยงเป็ด แล้วสามารถออกไปเลี้ยงเป็ดหรือได้หรือไม่ เนื่องจากส่วนใหญ่ทางตลาดรับซื้อจะมีการตรวจเช็คว่ามีผู้เลี้ยงไก่เลี้ยงเป็ดนั้น ต้องมีใบรับรองการเลี้ยง ถ้าไม่มีส่วนใหญ่แล้วตลาดจะไม่ค่อยรับซื้อ

ตอบ : ไม่มี ส่วนใหญ่ชาวบ้านเลี้ยงแล้วก็นำผลผลิตมาขายในโครงการ และนำไปประกอบทำอาหารเอง

ถาม : สำหรับพันธุ์ที่เข้าร่วมโครงการ หน่วยงานใดเป็นผู้สนับสนุนการผสม พันธุ์ให้ มีค่าใช้จ่ายหรือไม่

ตอบ : ทางปศุสัตว์อำเภอจะเป็นผู้สนับสนุนน้ำเชื้อ ในส่วนค่าใช้จ่ายหากเข้าร่วมกับโครงการจะไม่ต้องเสีย

ถาม : การให้อาหารลดต้นทุนที่มีส่วนประกอบของหญ้าเนเปียร์ต้องนำไปหมักหรือไม่

ตอบ : ไม่ต้องหมักให้สามารถสับต้นสดผสมกับอาหาร รำละเอียด จมูกข้าว แล สะเศษอาหารจากครัวเรือน

แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคย

เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

นายมานิต : เป็นคนสุพรรณบุรี มาได้แฟนบ้านยะผ่า สาเหตุที่เสพยา เนื่องจากเครียดกับปัญหาชีวิต เข้าร่วมโครงการครั้งแรก โดยได้รับคำแนะนำจากคนรอบข้าง อีกทั้งตนสนใจเข้าอาสาสมัครบำบัด หลังจากเสร็จสิ้นการบำบัด คนในชุมชนให้การต้อนรับดีมาก วางแผนชีวิตว่าจะสร้างบ้านให้เสร็จและเก็บเงินเพื่ออนาคตของลูก

นายส่องแสง : สาเหตุที่ติดยาเริ่มจากเสพตามพ่อ เคยถูกจับติดคุก 2 ปี 6 เดือน ขื้อหาครอบครองยาบ้า 25 เม็ด และเคยฆ่าตัวตายเพราะความกดดันจากพี่น้อง ได้กินยาฆ่าแมลงยาฆ่าหญ้าแต่รอดมาได้ เมื่อโครงการเข้ามาสมัครใจเข้าร่วมเป็นอาสาทำดี จุดเปลี่ยนที่อยากจะเลิกจริงเพราะอยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง และอยากจะทำความดี ตอนนี้อยู่มาทำงานเป็นลูกจ้างโครงการฯ ชีวิตเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : ในการเสพยาของคุณมานิต ที่เสพลึง 175 เม็ด แน่แน่นอนว่าราคาค่อนข้างสูง นำเงินจากไหนไปซื้อ

ตอบ : รู้แหล่งยาที่มีราคาถูกและรู้จักกับคนขายจึงเอายามาก่อน แล้วคำนวณดูว่าจะต้องทำงานกี่วัน เพื่อนำเงินไปจ่ายค่ายา ซึ่งเมื่อก่อนซื้อในราคา 100/เม็ด 8 ถุง แต่ปัจจุบัน/2500บาทบาท

ถาม : คุณส่องแสงเสพยาหนักและจำนวนมากเอาเงินที่ไหนไปซื้อยา

ตอบ : พ่อเป็นคนขายยาและตนเองหาของป่ามาขาย เพื่อนำเงินไปซื้อยา

ถาม : ปัจจุบันที่เลิกยาได้ มีแนวความคิดและวิธีการอย่างไร ที่จะชวนเพื่อนที่กำลังเสพยาอยู่มาเลิกด้วยกัน

ตอบ : *คุณส่องแสง* การเป็นตัวอย่างที่ดี

คุณมานิต ทำกิจกรรมในชุมชนทุกวันอาทิตย์ โดยการสังเกตว่าคนไหนมีความเสี่ยงที่จะไปเสพยา จะเข้าไปพูดคุยและชักชวนเขามาทำกิจกรรมเพื่อไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

คุณสมบุรณ์ ไม่ได้ชักชวนเพราะคนที่เสพด้วยกันในชุมชน ได้เข้ามาบำบัดหมดแล้ว

ถาม : มีวิธีใดที่จะสามารถโน้มน้าวคนที่ติดยาเข้ามาเลิกได้

ตอบ : ขึ้นอยู่กับตัวเขาเองและอยู่ที่จิตใจ เพราะคนที่เสพทุกคนมีความคิดอยากจะเลิก แต่ไม่มีโอกาส มีหลายกรณีที่เลิกแล้วกลับไปเสพอีก เพราะชีวิตมันไม่ดีขึ้นและรู้สึกไม่มีคุณค่าในตัวเอง ฉะนั้นการที่จะช่วยให้เขาเลิกยาได้อย่างเด็ดขาด ชุมชนต้องให้โอกาสเขา ให้เขาได้มีจุดยืนในสังคม เพื่อให้เกิดคุณค่าแก่ตัวของผู้ติดยาเสพติด

นายสมบุรณ์ : ติดยาเพราะคบเพื่อนที่ไม่ดี เพื่อนจะไม่ให้เข้ากลุ่มถ้าไม่เสพด้วย เริ่มเสพมาตั้งแต่อายุ 13 เสพกัญชา ผงขาว เคยบำบัดหลายครั้งแต่ก็กลับทำเหมือนเดิม เพราะสภาพแวดล้อมรอบข้างเหมือนเดิม การเข้าร่วมโครงการอาสาทำดี มีพี่ๆ ทหารเป็นผู้ดูแลที่ดี และมีหมอดูแลที่ดี พี่เพื่อนรอบข้างให้กำลังใจ ปัจจุบันครอบครัวให้อภัย คนรอบข้างให้กำลังใจ และให้โอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่

นายดวงแก้ว ยานทาผู้ใหญ่บ้านเมืองงามเหนือ และนายไมตรี ดวงใจ ปลัดอำเภอแม่สาย ได้เล่าประสบการณ์การทำงานกับโครงการร้อยใจรักษ์ โดยเฉพาะบทบาทของหน่วยงานราชการทหาร และฝ่ายปกครอง ที่เข้ามาร่วมกับโครงการฯ ชั้นแรก คือ การศึกษาพื้นที่ สำรวจข้อมูลเศรษฐกิจสังคม และคืนข้อมูลให้ชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้ทราบปัญหาจากการสำรวจ ปัญหาที่ชุมชนสะท้อนกันมาก คือ เรื่องโครงสร้างพื้นฐาน ปัญหาอาชีพ และการไม่มีสัญชาติ กิจกรรมแรกที่ทำ คือ การพัฒนาระบบน้ำ โดยชาวบ้านออกแรง มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ นำวัสดุอุปกรณ์มาให้ นอกจากนี้ ฝ่ายปกครองได้ร่วมกันประชาคม เพื่อฟื้นฟูกฎระเบียบหมู่บ้านให้บังคับใช้ได้ โดยชุมชนร่วมกันกำหนดและดูแลกันเอง ซึ่งต่อมานายอำเภอแม่สาย ได้มีข้อสั่งการให้นำแนวทางนี้ไปขยายผลให้ครอบคลุมทั้งอำเภอ เรื่องปัญหายาเสพติดได้ร่วมกับทุกหน่วยงานในการคัดกรองผู้เสพ เพื่อเข้าสู่การบำบัดในโครงการอาสาทำดี ซึ่งเป็นการบำบัดด้วยความสมัครใจ 60 วัน ระหว่างนั้นจะฝึกอาชีพและมีค่าแรงให้ หากตรวจปัสสาวะแล้วไม่พบก็จะได้รับค่าแรงและปล่อยกลับบ้าน ซึ่งพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ได้มาตรวจเยี่ยมให้กำลังใจ และพระราชทานค่าแรงให้ เมื่อทำโครงการอาสาทำดีแล้วก็มีโครงการล้างบ้านล้างใจ เพื่อมิให้อาสาทำดีที่กลับบ้านไปแล้วไปพบกับสภาพแวดล้อมเดิมๆ ซึ่งจะทำให้หันไปเสพยาอีก

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

- ถาม : ในฐานะที่อยู่ในพื้นที่ อยากสอบถามว่าอะไรที่สามารถเป็นหลักฐานมัดตัวและทำให้ผู้มีอิทธิพลหรือรายาเสพติดบ้านห้วยส้านถูกจับกุม
- ตอบ : จะมี สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เป็นผู้ติดตามและค่อยส่งสายมานานสักระยะหนึ่ง เพื่อหาเบาะแสเชิงลึก โดยมีเทคนิคหลายอย่างในการจับกุม
- ถาม : อยากสอบถามเกี่ยวกับการช่วยเหลือในส่วนของผู้นำ มีวิธีการอย่างไรในช่วยเหลือให้คนที่เคยเสพยาเสพติดในชุมชนเลิกเสพยาเสพติดได้อย่างจริงจังในชุมชน
- ตอบ : มีการช่วยกันอย่างจริงจัง ชั้นแรกจะมีการเข้ามาสอบถามจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนในชุมชนที่ทางอำเภอมีการส่งรายชื่อให้กับผู้นำชุมชน เข้ามาสอบถามข้อมูลจนคนในชุมชนไวใจและยอมให้ข้อมูล ช่วงก่อนมีโครงการเข้ามาได้ชักชวนให้คนที่เสพยา หรือมีรายชื่อเข้าร่วมโครงการอาสาทำดี โครงการร้อยใจรักษ์ ให้เขารู้สึก

มอบการบ้าน

นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษาสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ กล่าวสรุป กิจกรรมผลการอบรม และแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาโครงการฯ บ้านห้วยसान คือ การพัฒนาให้คนมีโอกาสรสร้างทางเลือกให้กับคนในพื้นที่เพื่อไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การพัฒนาโครงการฯ เข้าไปพัฒนาในทุก ๆ ด้านเน้นการพัฒนาแบบองค์รวมให้ครอบคลุมทุกมิติ

ในระยะแรกของการพัฒนาเริ่มจากการศึกษาบริบทพื้นที่ ศึกษาภูมิสังคมให้เข้าใจพื้นที่อย่างถ่องแท้ก่อน หลังจากนั้น จึงเข้าสู่กระบวนการคืนข้อมูล เพื่อให้เกิดการระเบิดจากข้างใน ให้ตระหนักถึงปัญหาแล้วจึงพัฒนาร่วมกันในระดับท้องที่ท้องถิ่น หน่วยงานราชการ ที่สำคัญคนในชุมชนต้องร่วมออกแรงด้วยในทุกกระบวนการ เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นตลอดโครงการฯ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่การบริหารจัดการดูแล ไปสู่ความยั่งยืนต่อไป ได้มอบการบ้านสำหรับผู้เข้าอบรม 2 ข้อ คือ

- 1) ให้คัดเลือกผู้เข้าอบรมที่มาในรุ่นนี้ให้เหลือ 20 คน เพื่อมาฝึกปฏิบัติในหลักสูตรที่ 2 ระยะเวลา 5 วัน 4 คืน
- 2) ผู้เข้าอบรมกลับไปปรึกษาหารือเพื่อเสนอโครงการแก้ไขปัญหาคความต้องการของหมู่บ้านชุมชน

โดยมีหลักเกณฑ์ คือ

1. เป็นโครงการที่ต้องแก้ไขปัญหในชุมชนของท่าน โดยผ่านการเห็นชอบจากประชาคมหมู่บ้าน
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านแรงงาน อาหารระหว่างปฏิบัติงาน หรือการมีส่วนร่วมอื่นๆ
3. สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ จะมึงงบประมาณสมทบให้กับโครงการบางส่วน โดยงบประมาณหลักจะต้องมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและต้องเป็นโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จภายในสิ้นปีงบประมาณของแต่ละปี

สรุปกิจกรรม

สิ่งที่ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ คือ กระบวนการที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การเรียนรู้ประสบการณ์งานพัฒนา 4 ฐาน ซึ่งหัวใจสำคัญ คือ การพัฒนาระบบน้ำ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ ทำให้เห็นได้ว่า หากไม่แก้ไขเรื่องเหล่านี้ ก็ไม่สามารถพัฒนาได้ เมื่อท่านกลับไปแล้วขอให้ทบทวนขั้นตอน **“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”** ซึ่งหลักสูตรนี้ได้เรียนรู้แค่เข้าใจ ต่อไปจะเป็นกระบวนการเข้าถึง ซึ่งอยู่ในหลักสูตรที่สอง ท่านต้องกลับไปดูข้อมูลในพื้นที่ และมาฝึกปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การเสนอโครงการต่อไป

สิ่งที่ได้เรียนรู้

1. อ่างพวงสันเขามี 2 ประเภท คือ อ่างพลาสติก และ อ่างขอยซีเมนต์
2. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน
3. การบริหารจัดการน้ำ โดยการติดตั้งมิเตอร์ เพื่อควบคุมการใช้น้ำ และบริหารกองทุนน้ำ
4. การไหลของน้ำจากที่สูง ลงสู่พื้นที่ต่ำ ตามสภาพภูมิประเทศ
5. การแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วน ให้เหมาะสมตามพื้นที่
6. การแปรรูปผลผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลผลิตทางการเกษตร
7. การปลูกพืชปรับภูมิทัศน์ โดยการปลูกต้นเหลืองอินเดีย จั๋งดอกแดง และหางนกยูง
8. การรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อการเพิ่มคุณภาพผลผลิตมะม่วง การแลกเปลี่ยนแนวคิด/วิธีการภายในกลุ่ม และการต่อรองราคาผลผลิตกับพ่อค้าคนกลาง
9. การพัฒนาคุณภาพให้ตรงตามมาตรฐาน GAP
10. การคัดเกรดผลผลิตทางการเกษตร เพื่อจำแนกราคาขายให้ตรงตามตลาดรับซื้อ
11. สูตรการทำปุ๋ยหมักฟีอาร์ (Pr)
12. การปลูกข้าวพันธุ์ กข 25 และพันธุ์อีโต
13. การจัดสรรพื้นที่การบริหารจัดการการเกษตร
14. การทำบัญชีครัวเรือน
15. การปลูกพืช 3 ระยะ คือ สั้น กลาง ยาว
16. ลดการใช้สารเคมี โดยใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพทดแทน
17. การเลี้ยงเป็ดไข่พันธุ์กากีแคมเบล การเลี้ยงเป็ดเนื้อพันธุ์อีเหลียง การเลี้ยงไก่ดำพันธุ์ภูพาน การเลี้ยงหมูดำดอยตุง
18. การผลิตอาหารสัตว์ลดต้นทุน โดยหญ้าเนเปียร์ และหยวกกล้วย
19. การปลูกหญ้าเนเปียร์หวานอิสราเอล เพื่อเป็นอาหารสัตว์ลดต้นทุน
20. การจัดตั้งกองทุนพันธุ์สัตว์ ยา/วัคซีน และสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำหรับคนยากจน

สิ่งที่ได้เรียนรู้และการนำไปปรับใช้ ในพื้นที่จากการอบรม

แนวทางการนำไป ปรับใช้ในพื้นที่

1. การนำวิธีการทำอ่างพวงสันเขาไปปรับใช้ในพื้นที่
2. การรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
3. การทำอาหารสัตว์ลดต้นทุน เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงสัตว์
4. การปลูกไม้ยืนต้นที่ปลอดภัยโดยใช้สารชีวภาพแทนการใช้สารเคมี
5. การปรับระบบน้ำเข้าไร่นา
6. การใช้ระบบกักน้ำเนื่องจากพื้นที่ของตำบลบ้านแวมมีพื้นที่เป็นเนินเขา
7. การปลูกผักสวนครัวที่ปลอดภัยลดการใช้สารเคมีโดยใช้สารชีวภาพแทน
8. การปลูกพืชแบบผสมผสานหรือปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก
9. การทำบันชีครัวเรือนเพื่อทราบถึงรายรับ รายจ่ายในครัวเรือน
10. การบริหารจัดการน้ำให้คุ้มค่า โดยการตั้งกฎระเบียบ การติดมิเตอร์ เป็นต้น
11. การลดต้นทุนอาหารสัตว์ จากหญ้าเนเปียร์ จากหยวกกล้วย
12. การนำแนวทางการป้องกันไฟป่าปรับใช้ในพื้นที่
13. การบริหารจัดการพื้นที่ให้ได้ประโยชน์สูงสุด
14. การปลูกพืชที่ตามความต้องการของตลาด

การประเมินความพึงพอใจ รุ่นที่ 1/ 43 ทต.บ้านแวม อ.เชียงแสง จ.เชียงราย

ประเด็นประเมิน	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ไม่ตอบ
เนื้อหาสาระวิชาเรียนในภาพรวม	97.73	2.27	-	-
ระยะเวลาตลอดหลักสูตร	81.82	18.18	-	-
ระยะเวลาในการเข้าฐานภาคปฏิบัติ	77.27	22.73	-	-
การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้	75.00	25.00	-	-
วิทยากรมีความรู้	90.91	9.09	-	-
สถานที่อบรม	88.64	11.36	-	-
สถานที่พัก	84.09	15.91	-	-
อาหารและเครื่องดื่ม	88.64	11.36	-	-

หมายเหตุ : มีผู้ส่งแบบประเมิน 44 คน จากผู้เข้าร่วมทั้งหมด 48 คน